UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Dominus

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

A ſcintilla enim vna augetur ignis, & ab vno doloſo augetur ſanguis: homo vero peccator ſanguini inſidiatur. *Eccl.*11.

Attende tibi à peſtifero: fabricare enim mala, ne forte inducat ſuper te ſubſannationem in perpetuum. *ibid*

Admitte ad te alienigenam, & ſubuertet te in turbine, & ab alienabit te à viis propriis. *ibi.*

Stultus enim fatua loquetur, & cor eius faciet iniquitatem, vt perficiat ſimulationem, & loquatur ad Dominum fraudulenter, & vacuam faciat animam eſurientis, & potum ſitienti auferat. Fraudulenti vaſa peſſima ſunt: Ipſe enim cogitationes concinnabit ad perdendos mites in ſermone mendacii, cum loqueretur pauper iudicium. *Eſa.*32.

A propheta vſque ad ſacerdotem cuncti faciunt dolum. *Ier.*6.

Ecce, parturit iniuſtitiam, concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Lacum aperuit, & effodit eum: & incidit in foueam quam fecit. Conuertetur dolor eius in caput eius: in verticem ipſius iniquitas eius deſcendet. *Pſal.*7.

Infixæ ſunt gentes in interitu quem fecerunt: in laqueo iſto quē abſconderunt, comprehenſus eſt pes eorum. 9.

Viri ſanguinum & doloſi non dimidiabunt dies ſuos. 54.

Ipſe deludet illuſores, & manſuetis dabit gratiam. *Prou.*3.

Non inueniet fraudulentus lucrum. 12.

Vir verſutus odioſus erit. 14.

Qui decipit iuſtos in via mala, in interitu ſuo corruet, & ſimplices poſſidebunt bona eius. 28.

Qui in altum mittit lapidem, ſuper caput eius cadet: & plaga doloſa doloſi diuidet vulnera, & qui foueam fodit, incidet in eam, & qui ſtatuit lapidem proximo ſuo, offendet in eo, & qui laqueum alii ponit, peribit in illo. *Eccl.*27.

Sagitta vulnerans lingua eorum, dolum locuta eſt in ore ſuo: pacem cum amico ſuo loquitur, & occulte ponit ei inſidias. Nunquid ſuper his non viſitabo, dicit Dominus, & in gente huiuſmodi non vlciſcetur anima mea? *Ier.*9.

Maledictus doloſus. *Malach.*1.

¶ Sententiae Philosophicae.

De dolo malo. Dial. LXII.

Franciſci Petrarchæ.

D o l.

A circumſcriptoribus ſum deceptus. R. Miraris? Mirarer ego ſi inter homines conuerſando illæſus euaderes, quis homo enim hominem non decipit? Fides exulat, regnat fraus, hoc ne nunc nouiter perpendis? non tanto ſtudio, neque tot laqueis venatores atque aucupes feras, ac volucres captant, quot verſuti homines alios quosq; ſimpliciores. Quod ſi vnquam rerum fuit, veſtra ætate veriſſimum eſt. Monſtratur digito fraudum magiſtri, & ille prudentior iudicatur qui peritior eſt fallendi. Vis ne igitur non decipi? aut morere, aut fuge hominum conſortia. D. Dolo malo vnde non timui circumuentus ſum. R. Si timuiſſes, deceptus forte tam facile non fuiſſes, & tunc cogita an tu quemquam aliquando fefelleris. Eſtis enim fere omnes ad fallendum proni, feres autem facilius ab altero quod feceris. Sed vos, & quæ facitis aliis non ſentitis, & quæ ab aliis fiunt, vobis pati non poteſtis, rerum omnium iniquiſſimi iudices. D. Dolo amici damnum tuli. R. Erras, vt in multis: nullus in amicitia dolus eſt. Sed in hoc etiam vulgo erratis, amicos creditis qui non ſunt. Amicitiamque rem inæſtimabilem, atque ſanctiſſimam facili probatis experimento, vſque adeo rerum vilium curioſi, leui comeſſatione, aut breui confabulatione quæritis amicum, nec citius quæritis, quam perditis, ſi tamen quod non habetur perdi poteſt. Poſtea amicis vos deceptos dicitis, & hanc infamiam amicitiæ inuritis innocenti. D. Dolo damnificatus ſum. R. Multis profuit falli, eris cautior in reliquis: quidam paruæ rei damno maximarum rerum pericula declinarunt. D. Circumſcriptor iniquiſſimus me fefellit. R. Imo tuum exercuit, atque excitauit ingenium, docuitque non fidere niſi expertis & probatæ fidei, enumerarem exempla, quibus caſum tuum ſolareris, niſi eſſent innumerabilia. Quis enim viuens non decipitur? Quidquid mali mortalibus accidit minus eſt, quam quod homo patitur ab homine. Et quoniam ſequi omnia, nec poſſibile nec neceſſe eſt. Memento Caninii, qualiter Syracuſis fuit dolo malo quondam à Phitio circumſcriptus. Habet tamen Caninius, quo ſolari queat, eques Romanus ab extraneo, & viuente deceptus, cum Auguſtus Cæſar Imperator Romanus à Romano ciue moriente deluſus ſit, nota res eſt, vt Marius quidam, qui ipſius Auguſti beneficio ab infimo militiæ gradu ad ſummos honores, atque opes aſcenderat, ſemper publice prædicare ſolitus ſe illum vnum hæredem habiturum, eique bona ſua omnia relicturum, à quo omnia percepiſſet, idipſum cum pridie quam obiret eidem affirmaſſet Auguſto fraudulentam ſpiritum emiſit, tandem nulla Cæſarei nominis, vel tenui mentione in teſtamento habita. Dignus vere cuius cadauer vnco in Tyberim traheretur, qui dominum ac benefactorem ſuum fallere nec morte dediſceret.

¶ Apophthegmata.

Lyſander, quum quidam ei probro daret, quod pleraque dolo & fraude gereret, ridens dixiſſe fertur. Vbi quis quod vellet [...] queretur, leonis exuuio, vulpinum applicandum eſſe. [...] quod honeſtis rationibus non poſſit effici, id fraude [...] eſſe. *Plut. in Lacon.*

Annibal: quum Fabius ſimili arte recepiſſet Tarent[...] Annibal ceperat: Et Roma (inquit Annibal) ſuum habe[...] lem. *Plut. in Annibale.*

¶ Biblica Exempla.

Doli exempla: Filii Iacob, *Geneſ.*34.14. Abner, 2. Sam[...] & hoſtes Dauidis, *Pſ.*27.3. & 35.20. & 56.3. & 38.13. & 57.[...] mæus, *Pſ.*52. v.3.4. populus Iudaicus, *Ier.*9.8. Antiochus [...] 31.32. Alcimus & Bacchides, 7.15. Principes Sacerdotum & [...] *Matth.*26,4, Inſidiatores Chriſti, *Luc.*20.20. Elymas Mag[...] 13.10.

¶ Exempla Profana.

Vlyſſes, quem ſapientiæ nomine celebrat Homerus, [...] riatur, non malo, ſed quo iuſte contra hoſtes vti poſſ[...] ergo:

Εἰμὶ ὀδυσσεὺς λαερτιάδης, ὃς πᾶσι δόλοισιν
Ἀνθρώποισι μέλω, καί μευ κλέος οὐρανὸν ἵκει.

Ariſtomenes Meſſenius, ſuæ tempeſtatis homines [...] dam aſtutia & calliditate longe ſuperaſſe dicitur: cuius [...] cor, cum exſectum eſſet, pilis refertum fuiſſe ferunt. *Plin.* [...] *Max. l.*1. *c.*8.

Fama eſt, *Philippum Macedonem*, de prudentia mag[...] peratorio, & ſucceſſu, quem in conciliandis hominibus [...] quam de copiarum & auxiliorum viribus gloriari ſolitu[...] *lib.*16.

Aratus Sicyonius, vt conſiliis & aſtu mirifice polle[...] ta acie timidus fuit. *Plut. in Arato.*

¶ Emblemata.

Dolus in ſuos.

Andreæ Alciati Emblema.

Altilis *allector anas, & cærula pennis,*
Aſſueta ad dominos ire redire ſuos,
Congeneres cernens volitare per aera turmas,
Garrit, in illarum ſe recipitq; gregem,
Prætenſa incautas donec ſub retia ducat:
Obſtrepitant captæ, conſcia at ipſa ſilet,
Perfida cognato ſe ſanguine polluit alēs,
Officioſa aliis, exitioſa ſuis.

Vide Fallacia, Fraus, Impoſtura.

Dominus.

¶ Definitio et Etymolog[...]

Dominus à domo domas dicitur, & is proprie [...] domus imperium habet, & cui omnis familia pa[...] factum eſt, vt dominus & ſeruus relatiua ſint, [...] pellatio ad omnes eos propagata ſit, qui alicuius re[...] habent, etiamſi vſus fructus alienus ſit. Item dominus [...] populi ſubſunt. Virg.

Romanos rerum dominos gentemq; togatam.

Dominum vel dominatio Græce δεσποτεία [...] minor &, δεσπότης, ε, ὁ, dominus dicitur. Eſt autem d[...] habendi, poſſidendi, fruendi, & vtendi, ac diſponendi [...] pro libitu voluntatis, vel ſecundum aliquem determ[...] dum, à quadam ſuperioritate vel authoritate diffinitum.

Dominus, Hebr. *Adon*, & *Baal*. Sunt qui Adon ad [...] iudicare referunt, & ad Eden, id eſt, Baſis. Vide Etymo[...] lingue Lugdunenſe, vbi multa obſeruatu digna de [...] cis, pag. 261. 262.

Sæpiſſime Deus Adonai dicitur in ſcripturis, [...] Dominus. In nouo Teſtamento κύριος appellatur.

Dominus Pater Deus dicitur, *Pſ.*2. & 110. *Prou.* [...] 21.40. *Luc.*1.32. *Act.*3.12. *Hebr.*7.21. *Apoc.*11.15.

Filius Dei Patri, vt Deus, ita & Dominus eſt atque [...] *Gen.*16.13. & 18.1. & c. *Ioſ.*5.14. *Iudic.*6.24. *Pſal.*2.12. & [...] *Eſai.*6.1. & 40.3. *Ier.*23.6. *Malac.*4.5. In nouo Teſtamento [...] mè.

Spiritus S. Dominus appellatur. 1. *Cor.*12.4.5. 2. *Cor.* [...] 3.5. Vnde Exod.17.2. Deut.32.12. cum quibus confer Eſai. [...] 95.7. *Hebr.*3.7. Eſai.6.9. Act.28.25. Item Eſai.54.13. & [...] 16.13. Denique Ier.31.31. Heb.10.15. & Deut.9.24. Act. [...] 16 Item Apoc.20.28.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dominus dicitur, qui iure ſummo re quapiam potitur, & qua vti liberè poteſt: *Matth.*12.6.*Marc.* 1.28. *Luc.*5.6. Angeli Domini dicuntur, & Angelus Dominus, *Gen.*19. 2. 8. *Act.*10. 4. *Apoc.*7. 14. quoniam viſibili humanaque forma apparebant: & politica ſeu ciuili reuerentia excipiebantur. Dominus, de quovis homine ſupra alteri conſtituto frequenter dicitur.

¶ Loci Biblici.

Dominus re ipſa vnus eſt, 1.*Cor.* 8.6. *Eph.*4.5. Domini per ſimilitudinem multi ſunt, 1.*Corinth.*8. 5. Dominis duobus, id eſt, inter ſe pugnantibus ſeruire nemo poteſt, *Matth.* 6. 24. Dominorum & Dominarum erga ſeruos & ancillas officium & poteſtas, *Exod.*21. 2.26. *Leuit.*19.59. & 25.38. *Deut.*5.*v.*14.21. & 15. & 12.16. & 24. 14. *Prou.*29.19. *Ier.*24. *v.* 9.14. *Eccl.*7. *v.* 22. & 33.31. & 42.16. *Ephe.*6.9. *Col.*4.1.

¶ Sententiæ Philoſophorvm.

Franciſc. Petrarch.

De iniuſto domino. Dial. xlix.

Dol.

Iniuſtum dominum patitur Reſpublica. R. Sed fortaſſis id meritò & ob ſcelus eſt debitum, non ſolum apud inferos, ſed vbique ſcelus ſubes, vbi iuſtitia ſuum opus exercet, & ſi ſæpius cunctetur interdum properat. Verumque re ipſa ſit, quod ſcribitur: Vtique Deus iudicans eos in terra. Dæmones ex hominibus fieri, quidam opinati ſunt perpetua criminum licentia, peccandique libidine, quod vt forte tolerabiliter dictum ſit, malarum voluntatum ſimilitudo efficit, qua homo malus, atque in malis obſtinatus pene dæmonem æquat. Cui ſententiæ, ſi recipitur, illud fortaſſe non diſſonum fient, vt permiſſu diuinæ iuſtitiæ dæmonem dæmon premat, quamquam illud dūntaxat (vt videtur) eſt miſerum, quod nonnunquam ſceleratorum ſuppliciis miſcentur innoxii, & nimis verè crebrumque comprehenditur illud Flacci: Sæpe dies pariter inceſto addidit integrum, quod ipſum non ſine certa, licet nobis occulta iuſtitia Dei fieri indubitata fide creditur. D. Crudelem dominum perpetimur. R. Crudelitas mala quidem, & naturæ humanæ aduerſa, ſed vtile vitiis & laſciuienti populo frænum, paritque tolerantque oriens. Amare inſciis expedit timere, quicquid id ſit. Nemo tam trux dominus, vt non truculentior ſit voluptas proſperitatis comes ac filia. Male agentibus nihil peius, quam ſecura libertas. Qui nihil metuit proximus eſt ruinæ. D. Iniquum dominum infauſta plebs patitur. R. Nullus, mihi crede, miſerior quam tyrannus, quod ſi dubitas, Dionyſium contemplare. Ille vir improbus nec indoctus, de ſeipſo ſuaque tyrannide quid ſentiret, apertiſſime pendentis ſupra amici verticem cuſpide declarauit. Nota eſt hiſtoria. Timet plebs tyrannũ, & tyrannus plebem. Sic reciproco pauore ſe cruciant. Hoc refert, quod plebis apparet, ac tyranni latet, non minus tamen affligit purpureo velamine tectum vulnus, neque minus aureæ grauant compedes quam ferreæ. Eſt & ſua vt in ſordibus, vtque in fumo, ſic in luxu ac ſplendore miſeria. Aurea quidem tyranni veſtis extrinſecus obuente illam, ardentibus intus aculeis plena eſt. Ita, vt vides, ſæpius aut impune ſæuiunt tyranni, aut inulta plebs premitur. D. Inclementiſſimus nobis eſt dominus. R. Non tot paſſim eſſent tyranni, nec tam late furerent, niſi populi inſanirent, & cuiq; ciuium carior foret res priuata quam publica, voluptas quam gloria, pecunia quam libertas, vita quam virtus. D. Vnum dominum patitur patria. R. At non vnum, ſed triginta ſimul illa nobilis legum inuentrix, Græciæque lumen alterum Athenæ. D. Patria dominum ſæuum fert. R. Multos autem Roma, quis Caligulas neſciat, ac Nerones, & Domitianos, ac Commodos, & Heliogabalos, & Baſſianos, & Gallienos, ac, ne ſingula Imperii probra exequar, Maximinos, & pietatis hoſtes Iulianos, ac Decios? Sardanapalum Aſſyria tulit, & Cyrum Perſis. Alexandrum Græcia, atque Aſia reges dictos, ſed reuera tyrannos acerrimos & immites tulit, & Dionyſios Siciliæ, & Phalaridem, Agathoclem. Lacedæmon: Cleomenem, Nabidemq;, Argi quoq; perpeſſi, fœmineamq; vxoris auaritiam, quæ virum ſuperans, nec minor in ſexu ſuo tyrannidem miris modis exercuit, ſed quis autem veteres, aut nouos numeret tyrannos? qui hodie, tamque alte, hinc ſuis opibus, ac potentia populi, hinc moribus atque dementia radicati ſunt, vt nec numerari valeant, nec conuelli, neque minus apud vos quam apud Ægyptios aut Medos libertate peſſundata ac ſepulta verſa ſeruitus in naturam ſit, ſicut pars maior populorum tyrannum ſi non habeat, libertatem precario, ſeu pretio emptura videatur, vſque adeo patres pudeat eſſe, quod nati erant, puduit, vos enim pene omnes in ſeruitio nati atque educati, vt doloris antiquam, ſic nouam querelæ materiam non habetis. D. Potentis domini graui premimur iugo. R. Ariſtophanis poëtæ vtilis fabella, quæ monet, non nutriendum in vrbibus leonem, tamen ſi nutritus fuerit, obſequendum illi eſſe, nec tyrannidis naturale malum impatientia cumulandum, quamq; ipſe ſeruitutem potentiam, detrectandum. Raro equidem tyrannus abſq; culpa ſubditorum ſurrexit in populo. Vetus eſt autem verbum: Ede quod intriſti. D. Dominum importunum patimur. R. Si omnis poteſtas à Deo eſt, ſeu ad bonorum exercitium, ſeu ad malorum pœnam, par eſt, vt diuino imperio te ſubiectum ſentias, non humano. Cuius ſi miniſter immitior videtur, patientia fortaſſis efficiet, vt miteſcat. Vix eſt vllum tam ferox ingenium, vt non obedientia, & obſequio leniatur, vel ferendum denique, vel ponendum omne, quod premit. Nempe nihil eſt tertium, præter impatientiam, quæ (vt dixi) moleſta non minuit, ſed aceruat. D. Malus nobis eſt dominus. R. Omnes vos vnum habetis notum hoſtem. Vnus ille multos habet incognitos, periculoſior ſtatus. D. Dominus nobis eſt peſſimus. R. Sed non erit diu, ſi bene philoſophis viſum eſt: Violentum nil eſſe diuturnum. Et ſane, ſi vel vnum patria ciuem bonum habeat, malum dominum diutius non habebit.

De bono domino. Dial. lxxxv.

Gavd.

Dominum bonum habeo. R. An habeas, an verius habearis cogita, ſed loquendi mos eſt, ſic dominum habetis vt ſcabiem ſiue vt tuſſim. Multa ſunt, quæ habentur inuitis poſſeſſoribus. Moleſtæ opes, quibus non liceat caruiſſe. G. Bonum dominum habeo. R. Libertatem igitur amiſiſti, hunc & illam vno tempore nemo habet. Iam neque ſorores, de quibus modo agebas, neque filiæ, neq; nurus, neq; coniunx demum ipſa, neque patrimonium, neq; vita in tuto ſunt, propter vnum, quem habes, dominum, habere ſimul omnia deſiſti. G. Bonum mihi & patriæ dominum ſors dedit. R. Incompaſſibilia, penitusq; contraria. Nam ſi bonus, non dominus, ſi dominus, non bonus, præſertim ſi ſe dominum dicit velit. G. Bonus eſt dominus. R. Boni ſunt parentes. Boni fratres, ac filii eſſe poſſunt. Amici autem ſemper boni, alioqui nec amici ſunt, dominum bonum dici, blandum mendacium atque adulatio nota eſt. G. Optimum dominum habemus. R. Rectorem populi fortaſſis, & Reipublicæ defenſorem, quo nil actuum humanorum acceptius Deo ferunt. Illum vero non dicam optimum, ſed bonum, & non potius peſſimum quis dixerit? qui quod habent optimum libertatem, ſummum ac præcipuum vitæ bonum, ſuis ciuibus eripuit, proque vnius explenda voragine, quæ expleri nequit, tot millia miſerorum ſiccis oculis intueri poteſt. Neq; eum, etſi non iuſtitia aut miſericordia, ſaltem pudor à tam mœſto retrahit ſpectaculo, ſit licet affabilis, ſit blandiloquens, ſit poſtremo munificus in paucos de multorum ſpoliis. Hæ ſunt autem artes tyrannorum, quos vulgus dominos vocat, carnifices experitur, hæc præſtigia attonitis ingerunt luminibus, hanc hamis & laqueis prætendunt eſcam, ſic credulos aucupantur. G. Dominum habeo præpotentem. R. Is in cœlo vnus eſt, qui ſe iure ſuo Dominum dixit & dici voluit. Nam terræ dominus Auguſtus Cæſar edicto vetuit ſe dominum dici. Ille deorum Deus, iſte hominum Imperator. Ille maieſtatem tenuit, iſte modeſtiam. Denique & ſuper hoc populum Romanum grauiſſime corripuit. Sic enim de ipſo ſcriptum eſt, & domini appellationem, vt maledictum & opprobrium ſemper exhorruit. Quod ſucceſſorem quoque longe rebus omnibus imparem, tamen obſeruaſſe compertum eſt: qui licet dominandi auidus, titulo tamen dominationis abſtinuit, atque ita ſe, inter ambitionem & verecundiam medium tenens, eſſe dominus voluit, dici autem noluit. Vt qui ſciret iniuſtum eſſe, quod cuperet, ſaltem exprobrationis iniuriam vitaret. Durum enim, ſuperbumq; & graue nomen eſt dominus, illic maxime, vbi amor libertatis, ac ſeruitii pudor eſt. Sequutus horum veſtigia Alexander, hic Romanus princeps, vt priuato ſibi non altius ſcribi voluit. Nam ille alter Macedo non dominus modo, ſed Deus dici voluit, quem ſequuti animo huius temporis latrunculi, vna vrbe vel altera vix inſidiis oppreſſa, non tantum dici volunt, ſed dici homines erubeſcunt, atque ad iniuriam trahunt. G. Dominum habeo vere optimum. R. Vere vnus eſt dominus, quem ſi habes, honeſtiſſima regniſque felicior ſeruitus tua eſt. G. Iuſtum dominum, regemque optimum habemus. R. Inter regem & tyrannum non diſcernunt Graii, ſecundum quod poeta noſter de rege loquens ait: *Pars mihi pacis erit, dextram tetigiſſe tyranni.* Apud vos autem vt interſit, non niſi propoſitum, vitæque ſeries facit. Qui iuſtitia regit ac regitur, ille demum verus eſt rex. Atqui ex altiore faſtigio non ſalutis publicæ ſpeculator, ſed priuatæ libidinis procurator, vel rapinam cogitans, vel vindictam, cupiditati aut iracundiæ ſuæ paret, & rapidis atque effrenis animi moribus cedit, is malorum dominorum ſeruus, & ſi altior cunctis appareat, ſceptroque aureo, ac veſte purpurea ſuperbus incedat, vtique rex non eſt, ſed propter exercitium aut ſupplicium populi promotus prædo, eoque loci poſitus, vnde liberiora ſæuiens flagello, atque hos probans, illos puniens, cunctos vexans, & exagitans, ignarus quidem, ac paſſioni obſequens, nutu tamen illius, qui mala bonos vertit in vſus, iuſtum Dei iudicium iniuſtis licet ac ſceleſtis manibus exequatur, quaſi æquam pii iudicis ſententiam tortor ſæuus. Gavd. Iuſtum piumque regem habet patria. Rat. Rarum bonum, & Reipublicæ feliciſſimus ſtatus, niſi præſens gaudium futuri metus rerum felicium ſemper ſuſpecta breuitas minueret, amiſſique deſiderium mox venturas, cumulaturus miſerias obſeruaretur animis humana noſcentium, volubilemque fortunæ rotam: quæ nil proſperum longum finit, lenis

quidem mali ſenſum conſuetudo, inſueta deijciunt, vnde optimum quidam ſemper proſpero caruiſſe diffiniunt, quod non dicerent, ſi proſperitas duraret. G. Iuſtum habemus & clementem Regem. R. Illo ſuperſtite mori opta, ne mutatam regni ſortem lugeas. Bonus enim bonum rarò ſequitur. Malum peior ſæpe, peiorem, peſſimus.

Non exercitus, neque theſauri præſidia regni ſunt, verum amici, quos neque armis cogere, neque auro parare queas, officio & fide parantur. *Salluſt.*

Regiæ voluntates plerunque vt vehementes, ſic mobiles ſunt ac ſæpe ipſæ ſibi aduerſæ. *Salluſt.*

Natura mortalium auida eſt imperii. *Salluſt.*

Ea demum tuta eſt potentia, quæ viribus ſuis modum imponit. *Idem.*

¶ Apophthegmata.

Antigonus pugnaturus aduerſus Ptolomæi milites, gubernator eum admonuit, plures eſſe naues hoſtium: Pro quot, inquit, nauibus me ſupputas, qui hic præſto ſum? Sentiens, ad victoriam plurimum habere momenti, ſi ſtrenuus Imperator præſens regat exercitum. Ptolomæus autem tum ſuis non aderat. *Plutarch. in Reg. & Imper. apoph.*

Cum quidam corpulentus ac nitidus equum haberet macilentum ac ſtrigoſum, rogatus, quid eſſet in cauſa? reſpondit, mirum non debere videri, ſi equo ſuo eſſet habitior: quandoquidem ipſe ſe paſceret, equum autem curaret ſeruus. *Gell. & Eraſm. in prou. Frons occipitio prior.*

Quidam interrogatus, quæ res potiſſimum ſaginaret equum? reſpondit: Oculus Domini. Alter rogatus, quod ſtercus eſſet optimum? Domini veſtigia, inquit. Vterque autem ſignificauit, Domini præſentiam plurimum habere momenti ad rem gerendam. *Eraſ. loco iam citato.*

¶ Adagia.

Aureæ compedes. χρυσαῖ πέδαι.

Dicitur ſeruitus ſplendida & amabilis, qualis eſt in aulicorum vita.

Argentum accepi, imperium vendidi. *Plautus.*

Qui accepit beneficium, perdit libertatem.

Spartæ ſerui, maximè ſerui. ἐν Λακεδαίμονι ὁ δοῦλος, μάλιστα δοῦλος.

In hominem illiberali & ſeruili admodum conditione vtentem. Spartæ enim nefas erat ſeruis vllam liberalem artem vel diſcere vel exercere.

Subiugus homo. ἀποζυγιώδης ἄνθρωπος.

De eo, qui non arbitratu ſuo, ſed alieno iuſſu facit quippiam.

Leo chordula vinctus. λέων κρόκῃ δεθείς.

Etiam de ſplendida aulicorum miſeria & ſeruitute dici poteſt: Quum nimirum quis exiguo commodo captus, apud aulicos oſtentatur paſſim, quod princeps tantum alat virum. Lucianus.

Samii literati. Σαμίων ὁ δῆμός ἐστιν ὡς πολυγράμματος.

Iocus à repertis apud Samios literis, aliisq; traditis, ad ſtigmatis verſus. Nam Samij ſimul & accipiebant & tradebant infames notas.

Cum ſarcinis enatare.

Id eſt, ſeſe recipere in libertatem, contemptis ſeruitutis præmijs. Seneca.

Iactare iugum.

Eſt incommode ferre ſeruitutis neceſſitatem.

Domus.

¶ DEFINITIO.

DOMVS, Græcè οἰκία, ας, ἡ, & οἰκιακὸς, οῦ, ὁ, domeſticus dicitur. Eſt autem domus quotidiana ſocietas. *ſecundum Ariſtot. libr. 1. Polit.*

Domus Græcum videtur, illi enim δῶμα, ατος, τὸ, tectum appellant.

Domus propriè eſt ædificium ad habitandum factum, quod ex tecto & pariete conſtat. Ponitur tamen pro quocunque habitaculo. Vnde etiam nidos auium domos dicimus. Virg.

Antiquasq; domos auium cum ſtirpibus imis.

Domus facit genitiuo domi vel domus: quando domi, locum ſignificat, vt domi ero: quando domus ſignificat ipſum corpus.

Domus, Hebr. *Bayth*, omne receptaculum aliquid capiens, Synecdochicè ſumitur, continens pro contento, vt domus pro tota familia. Significat etiam domus populum: vt domus Iſrael. 2. Tribum & partem populi: vt domus Aaron. 3. Varia loca. 4. Mortale corpus, *Iob.* 14, 19. *Eccleſ.* 12. 3. 2. *Corinth.* 5. 1. 5. Sep… *Eccleſ.* 12. 7.

Domus Dei, Eccleſia, de qua variæ appellationes…
1. Locus quiuis gratioſam & peculiarem Dei præ…
2. Tabernaculum à Moſe factum. 3. Templum Hie…
num. 4. Eccleſia ex Iudæis & Gentibus collecta atque…
5. Cœlum Beatorum, *Ioan.* 14. 2. 2. *Cor.* 5. 1. *&c.* 6. Dom…
Salomon meminit ſæpè in Cantico Canticorum.

¶ Loci Biblici.

Domeſtici Dei fideles, *Epheſ.* 2. *v.* 19. Domeſtici homi… eius, *Matth.* 10. *v.* 36. Domeſticorum habenda ratio, 1. Tim… *Exemplum*: Dauid, *Pſalm.* 101. *v.* 2. 6. Domeſtici fidei, Gal… vocantur, qui per fidem ſunt in eadem atque nos fa… mini.

Domus diſcalceati, *Deuter.* 25. 10. Domus leproſa m… quomodo, *Leuit.* 14. 36. Domus regia in Ieruſalem … *rem.* 52. 12. Domus pro iis, qui in eadem domo verſantur … che, *Matth.* 10. 12. pro hoſpitio, 9. 28. Domus appellatio… eos etiam comprehendit, qui vel cognatione attinge… familiæ ciues, vel ex illorum fratribus oriundi, vt appa… 27. Domus Iſrael, id eſt, gens Iſraelitica, *Matth.* 15. 24. Sup… proclamare iubentur Apoſtoli Euangelium, *Matth.* … ipſis ædium tectis, populo circunſtanti, ac prætereunt… rant fabricata ædium ſumma, vt in illis ambulare & ve… vt liquet ex *Deut.* 22. 8. 2. *Sam.* 11. 2. *Actor.* 1… 9. Domus … ædificata firma manebit, *Pſalm.* 46. *v.* 2. *Matth.* 7. *v.* 24… *Luc.* 6. *v.* 48. *Rom.* 8. *v.* 35. Domus terreſtris & cœleſtis, 2. … *v.* 1. 2. *Petr.* 1. *v.* 14. Domus vendita, & eius lex. *Leuit.* … mus cuſtos, mulier, 1. *Tim.* 5. *v.* 13. *Tit.* 2. *v.* 5. in domo … lier, 1. *Cor.* 14. 35.

¶ Sententiae Biblicae.

Domus cæleſtis.

In domo patris mei manſiones multæ ſunt. *Ioan.* 14.

Scimus, quoniam ſi terreſtris domus noſtra huius… diſſoluatur, quod ædificationem ex Deo habemus: … manu factam, ſed æternam in cœlis. 2. *Cor.* 5.

Domus ſpiritualis virtuoſe ædificatur.

Ad quem accedentes lapidem viuum, ab hominibus … probatum, à Deo autem electum, & honorificatum, … lapides viui ſuperædificamini domos ſpirituales, ſacer… ctum, offerentes ſpirituales hoſtias acceptabiles Deo per … Dominum noſtrum. 1. *Petr.* 2.

Gratioſe inhabitatur.

Et Moyſes quidem fidelis erat in tota domo eius, … mulus, in teſtimonium eorum, quæ dicenda erant. Chr… tanquam filius in domo ſua, quæ domus ſumus nos, … gloriam ſpei vſque ad finem firmam retineamus. *Hebr.* 3.

Domus corporalis bene conſtruitur.

Niſi Dominus ædificauerit domum, in uanum labora… qui ædificant eam. *Pſal.* 126.

Præpara foris opus tuum: & diligenter exerce agrum … ea ædifica domum tuam. *Prou.* 25.

Qui ædificat domum ſuam impendiis alienis, quaſi … lapides ſuos in hyeme. *Eccl.* 21.

Væ qui ædificat domum ſuam in iniuſtitia, & cœnacula … in iudicio, amicum ſuum opprimet fruſtra, & mercedem … reddet ei. Qui dicit, ædificabo mihi domum latam. *Ier.* 22.

Male deſtruitur.

Qui conturbat domum ſuam, poſſidebit ventos: & qui … eſt, ſeruiet ſapienti. *Prou.* 11.

Domus impiorum delebitur: tabernacula verò iuſtorum ger… minabunt. 14.

Domum ſuperborum demolietur Dominus. 15.

Conturbat domum ſuam, qui ſectatur auaritiam. *Ibid.*

Melior eſt bucella ſicca cum gaudio, quam domus ple… mis cum iurgio. 17.

In pigritiis humiliabitur contignatio, & in infirmitate ma… perſtillabit domus. *Eccl.* 10.

Obiurgatio & iniuriæ annullabunt ſubſtantiam, & domus … nimis locuples eſt, annullabitur ſuperbia: ſic ſubſtantia ſuperbi era… dicabitur. 21.

Debite gubernat…

Nouit iuſtus iumentorum ſuorum animas. *Prou.* 12.

Domus iuſti plurima fortitudo: & in fructibus impii conturba… tio. 15.

Noli eſſe ſicut leo in domo tua euertens domeſticos tuos, & op… primens ſubiectos tibi. *Eccl.* 4.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN